

gyelet által ránk rótt kötelességek hősiességének teljesítésének. Sophokles két tragédiában örökítette meg emlékét, ezek: *Oedipus Colonosban* és az *Antigone*. Euripides is írt egy *Antigone* című tragédiát. Sophokles Antigonéját lefordította Csiky Gergely. Előadták 1876. máj. 28. a Nemzeti Színházban, ezzel a szereposztással: Antigone: Jászai Mari, Kreon: Nagy Imre, Ismene: Helvey Laura, Haemon: Kőrösmezey Gusztáv, Ör: Szigeti Imre, Hirnök: Bercsényi Béla, Eurydike: Paulayné, I. karvezető: Ney Dávid, II. karvezető: Pintér I., Tiresias: Komáromy, Szolga: Halmai Imre. Paulay Ede igazgatása alatt 1891. márc. 20. került színre, Jászai Marival a címszerepben. (Felújítása: 1907. jun. 5.). Kolozsvárott 1892. márc. havában Ditrői Mór igazgatása alatt került színre, szintén Jászai Marival a címszerepben. 1927. dec. 16. a Nemzeti Színház ismét felújította, ezen az előadáson Szabó Margit játszotta Antigonet.

**Antik dráma.** Az ember veleszületett játékos kedve és utánpótlási hajlama a történelmi idők legrégibb korszakában csak úgy, mint ma, az élet minden eseményét, de különösen azokat, melyek vallásos, vagy hazafias érzését közelről, avagy távolról érintették: a diadalt épen úgy, mint a gyászt, az akkori népszokás szerint szeretett szertartásosan megünnepelni. Így Görögországban már a Krisztus előtti V. században a bacchusi ünnepekkel kapcsolatban kórusokat és felvonulásokat, énekeket és táncokat rendeztek, melyek szorosan az istentisztelethez tartoztak. Ezekben álruhákat és álarcokat használtak, hogy az általuk megtestesítendő alakokat jellemezhesék. Ime a színpadi előadások legelső megnyilatkozásai. A tulajdonképeni dráma eredete egy énekes, vagy színész — »Thespis kordéja« — megjelenéséhez fűződik, ki az istenek, félistenek, vagy hősök cselekedeteinek dicsőítésével szórakoztatta hallgatóságát. E recitálásból fejlődött ki később a dialóg, mely már két színészt kívánt. A drámaíró feltűnésével megteremtődött az a művészi forma, mely a cselekmény kibővítésénél három szereplőt igényelt; ennél többet csak Euripides — a három nagy görög tragikus legfiatalabbja — alkalmazott, vagyis négyet. De a kórus,

mely Aeschylus és Sophokles műveiben, mint a történet és cselekmény összetartó kapcsa és visszhangja — elmaradhatatlan — nála feleslegessé vagy jelentéktelenné vált. E három remekíróval, kik a görög dráma csúcspontját képezik, egyidőben jelenik meg szintén Athenben Aristophanes, ki vígjátékaiban korának politikai, tudományos és társadalmi viszonyait, valamint ezek szereplőinek bűneit, hibáit, felszégéseit maró szatírájával vérig ostromozta, és nevetségessé tette.

Az antik dráma nem ismerte az ember szabad akaratából folyó elhatározását, mert mindent az istenek befolyására vezetett vissza, kikkel szemben minden ellentállás hasztalan. Ha tehát valaki a végzet, a fátum ellen lázad, azt a sors irtalom nélkül megsemmisíti. E vallásos meggyőződés, mint a fennálló erkölcsi rend alapja, képezi az antik dráma fő jellemvonását. A görög dráma majdnem kétszázados virulásának a bekövetkezett áldatlan politikai viszonyok vetettek véget. A súlyedés csakhamar az irodalom terén is éreztette hatását: a fenségesből közönséges lett, amint azt Menandér műveiből láthatjuk. Rómában a görög kultúra átvételével Plautus és Terentius műveiben megtaláljuk az újabb attikai polgári vígjáték folytatását, természetesen lokális színezetben.

A Nemzeti Színházban Paulay Ede igazgatása alatt és rendezésében került színre Sophokles »Antigoné«-ja és »Elektrá«-ja, Jászai Mari felejthetetlen alakításában. Továbbá Tóth Imre igazgatása alatt Ivánfi rendezésében »Oedipus király«, melynek címszerepét Ivánfi Jenő és Kürti József játszották. Aeschylus »Hetén Théba ellen«, csak rövid ideig tartotta magát a műsoron. A felsoroltakon kívül Fáy Szeréna, Paulay Erzs, Török Irma, Hettyey Aranka, E. Kovács Gyula, Nagy Imre, Szacsavay Imre, Gyenes László, Beregi Oszkár, Bakó László, Gál Gyula, Pethes Imre, Bartos Gyula, Mihályfi Károly voltak eddig nálunk az antik dráma előadásának erősségei. (Gál Gyula.)

**Antók Ferenc**, színész, sz. 1900. aug. 10-én, Budapesten. Színipályára lépett 1921-ben, midőn a Blaha Lujza Színház tagja lett. Három év múlva Pécsre, onnan Debrecenbe szerződött.